

Benutzungshinweise

- Häufigkeitsangaben beziehen sich auf Wortfamilien, bei deren Fehlen auf Einzelworte.
- Hochgestelltes ⁺ (z.B. גלה⁺ 187): Die Häufigkeitsangabe 187 umfasst – wie §3 unter 187 zeigt – mehr als nur das Verb גלה.
- Schluss-ך wird auch bei unvokalisierter Form mit Sch[◌]wa quiescens geschrieben (מלך).
- Auch bei der Silbe vor Patach furtivum wird das Betonungszeichen gesetzt: גַּח.
- Im Q bleibt ā-a unvokalisiert, ā-e wird teilweise (בבד), L ganz vokalisiert (z.B. קום);
- ist Q nicht belegt, steht : (z. B. :בון) oder die häufigste Modifikation (z. B. קטר);
- mehrere Modifikationsangaben vor der Übersetzung haben die gleiche Bedeutung;
- nachgeordnete bedeuten: ni, pu, ho passiv; hi kausativ (*lassen*); hit reflexiv

91	סגר	q hi verschließen ni pu	q und hi bedeuten: verschließen ni und pu: pass. verschlossen werden
175	קטר	pi hi ...räuchern	pi קטר [q nicht belegt]
81	הסתיר	hi verbergen ni= <u>hit</u>	ni wie hit: sich verbergen

Abkürzungen

(soweit nicht unmittelbar vor Ort erklärt, wie B, Ba, E bei §3)

abs.	absolutus	hi	Hif'il	pass.	Passiv
Adj.	Adjektiv	hit	Hitpa'el	pi	Pi'el
äg.	ägyptisch	ho	Hof'al	PK	Präformativ- konjugation
AK	Afformativ- konjugation	i.p.	in Pausa	cPK	konsekutive P.
arab.	arabisch	Imp.	Imperativ	Pt.	Partizip
aram.	aramäisch	Inf. abs.	Infinitiv	pu	Pu'al
berl.	berlinerisch	= Infa.	absolutus	q, Q	Qal
caus.	kausativ	Inf. cs.	Infinitiv	refl.	reflexiv
cs.	constructus	= Infc.	constructus	rotw.	rotwelsch
D.f.	Dagesch forte	Intj.	Interjektion	russ.	russisch
D.l.	Dagesch lene	israel.	Israelisch	St.	status
dt.	deutsch	jmd.	jemand	S(uff).	Suffix
Du.	Dual	jidd.	jiddisch	vgl.	vergleiche
engl.	englisch	lat.	lateinisch	::	Gegensatz
f.	feminin	m.	masculin	*	Form nicht belegt
franz.	französisch	NT	Neues Testament		
gr.	griechisch	ni	Nif'al		

Literatur (Auswahl)

Wortkunden

- Samuel Arnet, Wortschatz der Hebräischen Bibel, 2. Aufl. 2007 (mit Häufigkeitsangaben);
Karl-Martin Beyse/Julia Männchen, Hebräisches Lernwörter-Verzeichnis, 2. Ausg. 1993.
Hans Werner Hoffmann, Einführung ins biblische Hebräisch. Grammatik-Vokabular-Übungen, 2014;
Juni Hoppe/Josef Tropper, Hebräisch. Lernvokabular, 3. Aufl. 2015.
Andreas Käser/Thomas Dallendörfer, Hebräische Verben in Bildern schneller lernen, 3. Aufl. 2015.
R[ichard] Kraetzschmar, Hebräisches Vokabular, 1902.
Günter Mühlpfordt, Russische Wortkunde, 1948.
Carl Heinz Preisker, Hebräische Wortkunde, 3. Aufl. 1974.
Hermann L. Strack/Alfred Jepsen, Hebräisches Vokabularium, 12. Aufl. 1929.
Karl Walter, Hebräische Wortkunde, 1931.
Otto Wittstock/Johannes Kauczor, Latein und Griechisch im deutschen Wortschatz, 2. Aufl. 1980.

Lexika

- G[erhard] Johannes Botterweck/Helmer Ringgren/Heinz-Josef Fabry (Hrsg.), Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament, 2010.
Wilhelm Gesenius/Herbert Donner (Hrsg.), Hebräisches und Aramäisches Handwörterbuch über das Alte Testament, 18. Aufl. 2013.
Ernst Jenni/Claus Westermann (Hrsg.), Theologisches Handwörterbuch zum Alten Testament I 3. Aufl. 1978; II 2. Aufl. 1979.
Ludwig Koehler/Walter Baumgartner (Hrsg.), Hebräisches und Aramäisches Lexikon zum Alten Testament, 3. Aufl. 1995.
Frank Matheus, PONS Kompaktwörterbuch Althebräisch, 2005/2012.

Konkordanzen

- Interlineal Scripture Analyzer (ISA3 basic) (www.scripture4all.org), 2011.
Gerhard Lisowsky, Konkordanz zum hebräischen Alten Testament, 1958.
Solomon Mandelkern: Veteris Testamenti Concordantiae, 1955.

Verschiedenes

- Hans Peter Althaus, Kleines Lexikon deutscher Wörter jiddischer Herkunft, 3. Aufl. 2010.
Fritz Henning Baader, Wortkunde der Bibel und Etymologie über die Herkunft der europäischen Sprachen, 2000 (Ba).
Gotthelf Bergstäßer, Hebräische Grammatik, 2 Teile, 1918 und 1929.
Linus Brunner, Die gemeinsamen Wurzeln des semitischen und indogermanischen Wortschatzes. Versuch einer Etymologie, 1969 (B).
Wilhelm Gesenius/E[mil] Kautzsch, Hebräische Grammatik, 28. Aufl. 1909.
Meyer: Rudolf Meyer, Hebräische Grammatik, 3. Aufl. 1992.
Martin Noth, Die israelitischen Personennamen im Rahmen der gemeinsemitischen Namengebung, 1928.
Hans Rechenmacher, Althebräische Personennamen, 2012.
Abraham Tendler, Jüdische Sprichwörter und Redensarten, 1998.

§1 Namen und Orte

§1.1 Namen und Orte in zeitlicher Abfolge

a) Gottheiten

יְהוָה אֱלֹהִים | הַבְּעַל אֲשֶׁרָה אֲשִׁירָה | דָּגוֹן כְּמוֹשׁ.

b) Personen

Urgeschehen

חַוָּה אָדָם קָיִן | הָבֶל הָבֶל | לָמָד לָמָד שֵׁת אָנוֹשׁ חֲנוּךְ מִתּוֹשֵׁלַח |
נָח שֵׁם חָם יַפֶּת יַפֶּת | כְּנָעַן חַת כּוֹשׁ | יַפֶּת
נְחוֹר תָּרַח אֲבָרָם נְחוֹר הָרֵן לוֹט.

Patriarchen

אֲבָרָם = אֲבָרָהָם שְׂרִי = שָׂרָה יֶצְחָק = יִשְׁחָק הָגָר יִשְׁמַעְאֵל |
יֶצְחָק רַחֵל עֵשָׂו יַעֲקֹב | לָבָן לָאָה רַבְקָה |
יַעֲקֹב = יִשְׂרָאֵל לָאָה זֵלְפָה רַבְקָה בְּלָהָה |
רְאוּבֵן שְׁמֻשׁוֹן לֵוִי יְהוּדָה | תָּמָר אוֹנָן | דָּן נַפְתָּלִי גָד אֲשֶׁר
יִשָּׁשְׂכָר זְבוּלוֹן יוֹסֵף | פּוֹטִיפָר | בְּנִימִין מְנַשֶּׁה אֶפְרָיִם | דִּינָה.

Auszug und Landnahme

מִשֶּׁה יִתְרוֹ רְעוּאֵל פְּרַעֲהָ | אֶהְרֹן מֵרִים אֱלִיעֶזֶר פִּינְחָס |
בָּלָק סִיחוֹן עוּג בְּלַעַם | כָּלֵב יְהוֹשֻׁעַ בְּנֵי־נוּן.

Richterzeit

עֲתַנְיָאֵל כּוֹשֵׁן רִשְׁעָתִים | אֶהוּד עֲגִלוֹן | שִׁמְגָר | דְּבוּרָה בְּרַק יַבִּין סִיסְרָה |
גְּדַעוֹן = יִרְבֵּעַל אֲבִימֶלֶךְ יוֹתָם יַפְתָּח |
שְׁמֻשׁוֹן מְנוּחַ דְּלִילָה פְּלִשְׁתִּים | עֲלִי חֲנָה שְׁמוּאֵל

Königszeit

Saul, David, Salomo

שָׂאוּל יוֹנָתָן אִישׁ־בַּעַל = אִישׁ־(-)בֵּשֶׁת = אֲשַׁבְּעַל |
יִשִׁי דָּוִד מִיכָל אֲבִיגַיִל נָבָל בַּת־שֹׁבַע אֹרֵיָה | אֲמִנוֹן אֲבִשָׁלִם אֲדֹנֵיהָ שְׁלֹמֹה |
פְּלִשְׁתִּים גְּלִית אָכִישׁ | יוֹאָב אֲבָנָר בְּנֵיהָ הַכְּרַתִּי וְהַפְּלַתִּי |
צְדוֹק נָתָן גָּד | אַחִיתֹּפֶל שֹׁבַע בְּרוּזִי.

Nordreich

יִרְבְּעֵם בְּזִנְבֹת זְמָרִי נָדַב בַּעֲשָׂא אֵלֶּה עֲמָרִי אַחָאָב | אֵלֶּיהָ אֵיזָבֵל אֱלִישָׁע |
 אַחְזִיָּה יוֹרָם יְהוּא יְהוֹאָחָז יְהוֹאָשׁ יִרְבְּעָם זְכַרְיָה(ו) | שְׁלוֹם מְנַחֵם פְּקַחְיָה
 פֶּקַח הוֹשִׁיעַ

Südreich und Exil

רַחֲבֵעַם אַבְיָה(ו) = אָבִים אָסָא יְהוֹשָׁפָט יְהוֹרָם אַחְזִיָּה(ו) עֲתַלְיָה(ו)
 יוֹאָשׁ אַמְצִיָּה(ו) עֲזַיָּה(ו) = עֲזַרְיָה(ו) יוֹתָם אָחִיז(?) חֲזַקְיָה(ו) מְנַשֶּׁה אַמּוֹן
 יֵאֲשִׁיָּהוּ יְהוֹאָחָז = שְׁלֹם יְהוֹיָקִים יְהוֹיָכִין = יְכַנְיָה(ו) צְדַקְיָה(ו) | גְּדַלְיָה(ו).

Könige und Herrscher anderer Länder

מַלְכֵי-צָדֵק בְּזִהְדָד חֲזָאֵל רְצִין | פְּרַעַה | פְּרַעַה פְּרַעַה שִׁישַׁק פְּרַעַה נָכוּ = נָכָה
 סַנְחַרְבַּן | סַרְגֹּון שְׁלֹמֶנְאֶסֶר | נְבוּכַדְרֶאצַּר = נְבוּכַדְנֶצַּר | תַּגְלַת פְּלֶאֶסֶר
 כּוֹרֶשׁ דְּרִישׁ אַחְשֻׁרוּשׁ

Propheten und Personen in ihrem Umfeld

אַחְיָה(ו) הַשִּׁילְנִי מִיְכַיְהוּ בְּיִמְלַה אֵלֶּיהָ(ו) אֱלִישָׁע |
 יִשְׁעִיָּה(ו) עֲמָנוּ אֵל שְׁאָר יָשׁוּב |
 יִרְמְיָה(ו) חַנְנִיָּה בְּרוּךְ רַכָּב רַכָּבִים שְׁלֹמְיָהוּ | יַחְזַקְאֵל גּוּג מְגוּג |
 הוֹשִׁיעַ יוֹאֵל עָמוֹס אַמְצִיָּה עַבְדֵּיהָ יוֹנָה מִיְכָה
 נְחוּם חַבְקוּק צְפַנְיָה חַגִּי זְכַרְיָה זְרַבְבָּל מְלֶאכִי | הַלְדָּה.

Spätzeit

אֵיזָבֵל אֵלֶּהוּ | רוּת אֱלִימֶלֶךְ נַעֲמִי בְּעִז | קַהֲלֵת אֶסְתֵּר מְרַדְכֵי הָמָן |
 דְּנִיאֵל = דְּנָאֵל גְּבַרְיָאֵל | עֲזַרָא נְחֻמְיָה טוֹבִיָּה | אֶסְרָף.